І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 150. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 17-го СЕРПНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 17, 1965 No. 150. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 16 серпня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ ДО ЛІКВІДАЦІЇ ПРИЧИН ЗАВОРУШЕНЬ В ЛОС АНДЖЕЛЕСІ. Президент був в неділю 15-го серпня вдоволений з того, що після чотириденних заворушень вдалося встановити спокій в негритянській дільниці Воттс в Лос Анджелесі і просив всіх американців, щоб допомогли йому в тому, щоб можна було покінчити з тими причинами, які вможливлюють такі вибухи, як те, що сталось в Каліфорнії. „Це мегко виступати проти заворужень, казав Президент, але ми мусимо виступити проти несправедливих умов, які спричиняють заворушеня". В негритянській дільниці Воттс є дуже великий відсоток неграмотних, безробітних і наркоманів, а 30 відсотків дітей з розведених подруж.

ПРЕЗИДЕНТ ВИМАГАЄ ДОДАТКОВИХ 140 МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ НА ПРОДУКЦІЮ НАЙШВИДШОГО В СВІТІ ЛІТАКА. Ця сума є на витрати впродовж найближчих 18 місяців, а в найближчому році Президент звернеться до Конґресу з просьбою про призначення дальших фондів на цю ціль. Президент Джансон заявив, що ЗДА мусять якнайшвидше випродукувати пасажирський літак, який летів би зі швидкістю більшою від звука, та був би найліпшим пасажирським літаком, найдешевшим та найбезпечнішим в світі.

АСТРОНАВТ КУПЕР І КОНРАД 19 СЕРПНЯ ПОЧИНАЮТЬ 8-ДЕННИЙ ЛЕТ ДОВКОЛА ЗЕМЛІ. Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація повідомляє, що вони 11 днів не зможуть з ніким зустрічатися, навіть із своїми родинами, бо будуть переходити докладні лікарські, наукові й технічні досліди. Ці досліди мають бути ще тоді, коли пам'ять астронавтів ще свіжа, не затемнена розмовами й зустрічами з найближчими. Підполковник Ґордон Купер і Командор Чарлз почнуть лет в кабіні Джеміні 5 в четвер ц. м. В кабіні Джеміні 4 летіли в червні астронавти МекДівітт і Вайт.

ІНФОРМАЦІЙНА АҐЕНЦІЯ ЗДА ФІЛЬМУЄ ЖИТТЯ ПРЕЗИДЕНТА ДЖАНСОНА у фільмі, що називається „Тексаська історія". Справа ця виявилася під час дебат в Сенаті. Сенатор республіканець із Делевару Джан Дж. Вілліямс поставив внесок, щоб Інформаційна Аґенція ЗДА не витрачала своїх фондів на цю ціль, тільки щоб Конґрес схвалив окремі фонди на продукцію цього фільму. Демократичні сенатори заявляли, що краще зужиє Інформаційна Аґенція свої фонди, коли накрутить фільм про президента Джансона, ніж як би мала накручувати фільми про різні малі події за кордоном. Представник ІА ЗДА Едмунд Севідж сказав, що накручуваний фільм не є про життя президента Джансона, тільки про економічний розвиток того району, в якому народився Президент.

ТОВАРИСТВО АМЕРИКАНСЬКИХ ЛІКАРІВ І ХІРУРГІВ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА і закидає йому угодівство з урядом в справі медичної опіки над старшими в рямах соціяльного забезпечення. Товариство Американських Лікарів і Хірургів має 16,500 членів, і всі його члени є одночасно й членами Америкаського Лікарського Товариства, яке нараховує 206,000 членів. АЛТ заявило, що воно як організація не може займати становища проти закону про медичну опіку, бо це не було б у згоді з протитрестовим законом. Воно рекомендує своїм членам індивідуально займати становище проти нової опіки Товариство Американських Лікарів і Хірургів заявилося проти медичної опіки і закликає своїх членів її бойкотувати.

У СВІТІ

ІНДІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЛЯЛЬ БАГАДУР ШАСТРІ ПЕРЕСТЕРІГ ПАКІСТАН в радіопромові до народу в п'ятницю минулого тижня, що пакістанська „аґресія" в приналежній до Індії частині Кашміру може довести до війни. В боях із пакістанськими „інфільтраторами" від 5 серпня ц. р. вбито 126 пакістанців і схоплено 83-ох до полону. Індійські ґазети закликають до відплатних акцій проти Пакістану. Американський амбасадор в Індії Честер Вовлс і генеральний секретар ОН У Тант просили індійський уряд не загострювати ситуації відплатними збройними діями.

ЗДА ВІДКЛИКАЛИ З КОЛИШНЬОГО ФРАНЦУЗЬКОГО КОНҐА ввесь свій амбасадорський персонал. Хоч це не зірвано з тією маленькою африканською країною дипломатичних взаємин, проте Америка задемонструвала проти постійних шикан, стосованих тамошнім комунопоплентацьким урядом до американських дипломатів та цивільних осіб, включно із спортовцями. Трьох членів амбасади кол. французького Конґа у Вашинґтоні приділено до персоналу амбасади в Об'єднаних Націях.

МІЖ ДВОМА ВОРОЖИМИ ТАБОРАМИ В ЄМЕНІ ПРИЙШЛО ДО ПОРОЗУМІННЯ. 200 найвидатніших єменських арабів, по 100 від прихильників колишнього тамошнього короля Мохаммеда аль-Бадра і 100 від республіканського режиму президента Абдуллаха аль Саляла відбули наради на території Савді Арабії під патронатом савді-арабського короля Фейсала і рішили спільно вимагати, щоб Єгипет відкликв своїх 50.000 вояків з Ємені, після чого в Ємені буде переведений плебісцит щодо форми правління. Громадянська війна в Ємені від 1962 року забрала кругло 100.000 вбитими. Коментатори сумніваються, чи ставленник єгипетського президента Нассера Абдулах аль Салял і Нассер респектуватимуть ту умову.

ПІВДЕННА КОРЕЯ РАТИФІКУВАЛА ДОГОВІР з Японією з 22 червня ц. р., який завершив 14 років переговорів і 55 років ворожнечі. Корея була під японською окупацією від 1910 до 1945 року. „За" договір голосувало 110 послів парляменту — без спротиву. 62 посли з опозиції зреклися були своїх мандатів на знак протесту проти того договору й вимагали нових виборів. Вони проголосили тепер цю ратифікацію протиконституційною і „недійсною". Японія ратифікує договір у жовтні ц. р.

ЛІДЕР ЗАХІДНЬО-НІМЕЦЬКИХ СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТІВ ВІЛЛІ БРАНДТ ЗАПОВІВ у своїй передвиборчій кампанії, що коли соціялісти виграють вибори і він стане канцлером — він розпічне безпосередній „діялог" з Совєтським Союзом про з'єднання Німеччини. Він твердить, що Німеччина є „велетнем в економіці, але карликом в політиці" і тому мусить дістати більший голос в міжнародних справах.

В расових заворушеннях в Лос Анджелесі вбито 21 особу, поранено 762 і заарештовано 2,253

Вояки каліфорнійської Крайової Ґвардії з рушницями й кулеметами вдержують порядок на вулицях Лос Анджелесу після бурхливих негритянських заворушень в днях 13-15 серпня ц. р.

Лос Анджелес. — В неділю 15-го серпня вдалося поліції та відділам Крайової Ґвардії привернути лад в негритянській частині міста Воттс, хоч ще чути було окремі постріли з дахів домів та виступи окремих одиниць на вулицях проти поліції й вояків, які контролювали цю частину міста, що займає 50 квадратових. миль Посадник міста Едмунд Дж. Бравн, який мусів припинити відпустку в Греції та вернутися до міста, в якому вибухли заворушення ще в четвер, 12-го серпня, у зв'язку з цим, що поліцисти хотіли заарештувати двох негрів, які в п'яному стані їхали автом. Біля заарештованих зібралася юрба негрів, яка була переконана в тому, що заарештованим дістеться кривда, і так почалися заворушення, які спричинили смерть 31-ої особи, число поранених становить 762, а заарештованих — 2 253. Внаслідок пожеж в різних місцях виникла шкода — $200-000 000. Досі не пораховано, яку шкоду спричинило грабування крамниць, з яких ворохобники забирали товари, або таки на місці нищили. Посадник зарядив поліційну годину, і вночі не вільно було виходити на вулицю. Перед початком поліційної години 25 негрів прибули до в'язниці при вулиці Лінкольн Гайтс і домагалися звільнення заарештованих, але їх відогнала поліція. Забезпеченеві товариства скептично дивляться на те, чи купці зможуть дістати відшкодування за знищені або вкрадені чи спалені товари, бо ці втрати є дуже високі. Купці скаржитимуть місто за те, що не дало належної безпеки. Поборювали заворушення крім поліції і 2 500 вояків Крайової Ґвардії, які патролювали по місті немов під час воєнних дій. В неділю вибухли були заворушення в Лонґ Бічі, де вбито одного поліциста й одного поранено. Губернатор Бравн негайно вислав туди відділ Крайової Ґвардії.

6,400 ВОЯКІВ МОРСЬКОЇ ПІХОТИ СКРІПИЛИ ЗБРОЙНІ СИЛИ ЗДА У В'ЄТНАМІ

Сайгон. — До Південого В'єтнаму прибуло під кінець минулого тижня дальших 1.500 вояків морської піхоти, як перший курінь з-посеред 6.400 морських піхотинців, що мають скріпити збройні сили в Південному В'єтнамі в найближчих днях. Вони не враховані в отих 50.000 вояків, що про них говорив президент Джансон, як підкріплення американців у В'єтнамі. На 8 серпня ц. р. було у Південному В'єтнамі загалом 82.400 американських військовиків, з того 27.700 морської піхоти. Президент заповів збільшення тамошнього війська ЗДА до 125.000, не виключивши, що його буде більше, „коли зайде потреба". Тамошня війна продовжується із змінливим щастям. Американці зазнали поважної втрати, коли в одному дні, в минулу п'ятницю (там була тоді вже субота) в налеті проти Північного В'єтнаму втрачено 5 літаків, збитих наземним комуністичним вогнем. Ще один літак розбився над Північним В'єтнамом. З другого боку — в дельті ріки Меконґ нанесено комуністичним партизанам поважну поразку у битві, де згинуло кругло 250 партизанів. На політичному фронті не було зміни. Паризький поважний щоденник „Ле Монд" оприлюднив інтерв'ю свого кореспондента з північно в'єтнамським диктатором Го Чі Мінгом. Цей останній заявив, що можна буде скликати Женевську конференцію у справі В'єтнаму тільки після того, як Америка прийме 4 точки заяви північно - в'єтнамського прем'єра Фам Ван Донґа з 8 квітня ц. р.: відкликання американських військ з В'єтнаму, припинення бомбардування Північного В'єтнаму, вирішний голос комуністичного Фронту Визволення у заведенні „ладу" у Південному В'єтнамі та з'єднання обох частин В'єтнаму — очевидно під його. Го Чі Мінґа, проводом. Таку 100-відсоткову капітуляцію Америки Го Чі Мінг називає „почесним виходом з ситуації". Го Чі Мінг, очевидно, переконаний, що комуністи переможуть у цій війні. Інак ще описує ситуацію один комуністичний повстанець у листі, що його написав до свого приятеля, та якого не встиг вислати. Знайдено того листа при вбитому на побоєвищі: автор у чорних барвах з'ясовує умовини, в якиж живуть і боряться партизани. Водночас комуністична пропаґанда вхопилась нового трюку: колишній американський вояк на корейському фронті. 36-річний Клеренс Сесіль Адамс, мурин, який, діставшись до комуно-китайського полону не захотів вертатись до Америки, одружився в Китаї і працював в Пейпінґу в апараті для пропаґанди в закордонних країнах, став тепер диктором в радіовисильні в Ганой і закликає відтіль передусім муринів в американській армії до дезерції та бунту. Ясно, що така примітивна пропаґанда не має ніякого успіху. Америка зголосила до Міжнародного Червоноо Хреста, що вона зберігає гуманітарні принципи з міжнародної конвенції з 1949 року: формально ЗДА приступили до тієї конвенції 2 лютого 1956 року, але трималися її постанов під час Корейської війни. Державний секретар Дін Раск у своєму листі до президента Комітету Міжнародного Червоного Хреста Самуеля Гонарда підкреслив, що комуністичні вороги у В'єтнамській війні не звертають уваги на приписи Женевської конвенції, стосуючи головно кривавий терор супроти цивільних Комуністичним терористам удався бравурний наскок на головну кватиру поліції в Сайґоні. Кілька терористів примчалися „джіпом" до брами у головній кватирі поліції вбили скорострільним вогнем трьох сторожів та, вдершись на середнє подвір'я обкикали будинок бомбами, якими сильно пошкодили його та поранили багатьох поліцистів і цивільних. Головного команданта поліції тоді взагалі там не було. Серед заколоту, який тоді счинився, терористи втекли.

Успішні „Дні Пластунки" проведено на Пластовій Оселі

Іст Четгем, Н. И. — В суботу і неділю 14го і 15-го серпня тут на Пластовій Оселі „Вовча Тропа" відбулися Дні Пластунки із чисельною участю батьків і гостей. Імпрези почалися в суботу перед полуднем у присутності голови КПС пл. сен. Юрія Ференцевича. До звіту стануло 140 новачок і сестричок під проводом ст. п. Орисі Волчук та 151 юначок і булавна під проводом ст. пл. М. Гордійчук. Бунчужною Днів Пластунки була ст. пл. В. Грушкевич. В програму дня входила: спортова дефіляда, вежі новачок і юначок, водний балет, новацький вогник і ватра юначок. В неділю після Богослужб, що їх відслужили капеляни Пластової Оселі Всч. о. Ю. Менцінський і о. Л. Долинський, відбулася загальна дефіляда, показовий впоряд юначок, та гагілки і народні танки, виведені новачками в народних одягах. Цілість програми була дуже дбайливо приготована проводами таборів, а особливе захоплення викликали водні вправи, впоряд юначок і гагілки та хорозоди новачок. В дні 14-го серпня відбулося на „Вовчій Тропі" відкриття табору пластунок — „Стежки Культури", який зібрав 36 учасниць із ЗДА та Канади, зацікавлених різними ділянками мистецтва. У відритті, що його провела командантка табору пл. сен. Л. Крупа, взяли участь представники КПС, підкреслюючи цим важливість цього почину нової пластової діяльности. Вже чергового дня, в неділю, 15-го серпня, учасниці цього табору відвідали музичний фестивал у Тенґвуд. В першому тижні прелеґентами на таборі будуть: И. Гірняк, Ю. Лавріненко, Б. Бойчук, В. Лисняк, Л. Гуцалюк, М. Кузьмович, Т. Гезрик, І. Соневицький, Р. Хом'як та Л. Палій. Крім цього в програмі є відвідини літнього театру в Беркшір і поблизьких мистецьких ґалерій. Програмою цього вийняткового табору провадить пл. сен. Л. Онишкевич, а провід табору складається із членів куреня УСП-ок — „Перші Стежі".

Шостий Конґрес Міжнародної Ради Християнських Церков засудив переслідування віри на Україні

Женева (Л. Ж. П.) — Міжнародна Рада Християнських Церков під проводом д-ра К. МекІнтайра розпочала 12 серпня ц. р. передостанню сесію свого двохтижневого 6-го з черги Конґресу. На п'ятницю 13 серпня передбачене закінчення Конґресу, тому всі кваплятьcя перепровадити особливо важливі та актуальні резолюції. Натурально, що при цьому кожна з 48 національних делеґацій хвилюється, боячися, щоб і вона не була забута при загальній повені внесків, пропозицій і вимог, спрямованих проти іншої повени, що пливе з усяких совєтофільських церковно-політичних угрупувань. Вони ж часто знаходять собі приміщення в цьому космополітичному центрі світу, де до речі, має місце й Палац Націй, звідки лунають пропаґандивні кличі підголосків Москви. Цей Палац, на пару поверхів високий, міститься вдолині, від нашого 14-типоверхового Інтерконтинентального готелю на три - п'ять хвилин ходи, і, як здається, із заздрістю й ненавистю споглядає на модерний, розкішний, новісінький готель, де точаться наради 6-го Конґресу Міжнародної Ради Християнських Церков. Ще не так давно атеїсти всього світу розпиналися без стриму за Москвою, проголошуючи, що у „в'язниці народів" панує повна, необмежена вільність сумління й віри. Сьогодні цій повені облуди та брехні протиставиться міцна міжнародна гребля одвертого, щирого та потужного протесту баптистів, пресвітеріян, методистів та інших протестантських Церков, що об'єднані зусиллям і волею д-ра МекІнтайра.

Щодо цього провідника, як і щодо всіх видатних діячів, можуть підноситися різні застереження натури політичної, тактичної тощо, але ми — українці обминаємо їх, бож, хвалити Господа Бога, в ньому знайшли ми безсумнівного та непохитного приятеля та захисника не тільки протестантської, православної та католицької Церков, але й га-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Д-р Володимир Бемко, відомий український діяч Бережанщини, помер у Нюарку

Нюарк, Н. Дж. — В неділю, дня 15 серпня ц. р. помер тут несподівано на 76-му році життя відомий західньо-український діяч, адвокат д-р Володимир Бемко. Народжений 19 вересня 1889 року в Козовій, Бережанського повіту з Зах. Україні, д-р Володимир Бемко, закінчивши університетські студії, став адвокатом, оборонцем в багатьох цивільних і в 1920 і 1930-их роках політичних процесах УВО й ОУН. Був учасником визвольних змагань в 1917 - 1920 роках, сотником УГАрмії. Ведучи адвокатську канцелярію в Бережанах, розвинув широку культурно - освітню діяльність, як організатор Рідної Школи. Політично був активний в Українському Національно - Демократичному Об'єднанні (УНДО). Панахиди вудуть відправлені у вівторок 17 і в середу 18 серпня о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвина в Нюарку. Похорон відбудеться в четвер 19 серпня ц. р. о год. 9-ій ранку з похоронного заведення до Церкви св. Ів. Хрестителя і потім на цвинтар Голлівуд Меморіял Парк в Юньйоні, Н. Дж. Покійний осиротив дружину Олену, — доньку д-ра Андрія Чайківського, і синів Лева та Богдана з родинами.

● **Американська студентка в Японії,** Бетті Карльсон, яка студіювала в Токіо за вимінною програмою університетів, згинула на узбіччі гори Фуджіяма, за 75 миль на захід від Токіо. Її засипало обсувне каміння.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

„ЗАРЕВО" ВЛАШТОВУЄ ВИСОКОШКІЛЬНІ ДНІ

Лігайтон, Па. — В днях 27-го серпня ц. р. тут на Оселі ім. О. Ольжича відбудуться Високошкільні Дні, що їх влаштовує студентське Т-во „Зарево". Тема Днів „Україна сьогодні" й доповідачами будуть В. Кейс (Прозова творчість у сучасній українській літературі), И. Гірняк (Сучасний український театр), д-р П. Стерчо (Політично-правний статут України), інж. С. Процик (Розвиток народного господарства в УРСР), професор П. Голубенко (Дійсність України в останніх 20-ти роках) та д-р М. Антонович (Розвиток науки в УССР). У рямцях Високошкільних Днів в суботу 28 серпня ц. р. відбудеться студентська забава, а в неділю, 29 серпня ц. р. — Ватра.

В ЕДМОНТОНІ ПОМЕР Д-Р ІВАН ВЕРХОВИН

Едмонтон, Канада. — У четвер 5 серпня 1965 р. ранком в Роял Александер Лікарні на 66-му році життя помер широковідомий лікар і громадський діяч Іван Верховин. Покійний був активним з політично - громадським, як загально канадійському, так і в українському, зокрема в українському церковно- релігійному житті. Він був активним членом Проґресивно - Консервативної партії Канади, членом багатьох медичних канадійських товариств, як також почесним членом Едмонтонської Медичної Академії. Сл. п. І. Верхомин був також провідним й активним членом Товариства Українців Самостійників, Інституту св. Івана, Катедральної Громади св. Івана, членом Консисторії УГПЦ в Канаді, Взаємної Помочі, Головою Комітету Сприяння УНРаді, Головою Едмонтонського Відділу КУК, членом Товариства Українських Піонерів на Альберту, членом Лікарського Українського Товариства Північної Америки та багатьох інших товариств.

43 СТУДЕНТИ НА ЛІТНІХ КУРСАХ В АЛЬБЕРТСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Сорок три студенти, переважно вчителі, студіювали українську мову й літературу на трьох літніх курсах Альбертського університету. На курсі української літератури (від початків до 1918 р.), що його ʼвів проф. Яр Славутич, був 21 студент, на курсі „Українська мова" було 14 студентів (викладав проф. О. Старчук) і на початковому курсі „Українська мова" — 8 студентів (викладав маґістер Д. Струк).

„СПОМИНИ" А. ГОНЧАРЕНКА — НОВЕ ВИДАННЯ „СЛАВУТИ"

З нагоди 100-річчя приїзду о. А. Гончаренка до Америки видавництво „Славута" в Едмонтоні (10920 — 60 Авеню) перевидало його „Споминки" окремою книжкою. Спомини о. Гончаренка надзвичайно цінні для дослідників життя українців у Новому Світі. У книжці вміщено також фото о. А. Гончаренка на тлі зробленої ним яскині, що правила йому за вівтар.

НОВА КНИЖКА ОПОВІДАНЬ ЙОСИПА СІРОГО

Вінніпеґ, Ман. — Еміґраційний письменник Йосип Сірий, автор друкованих у „Свободі" оповідань, що живе в Милвокі, Виск., ЗДА, видав тут у Бібліотеці „Літопису Волині", як її число 8, другу збірку своїх прозових творів п н „Оповідання".

До збірки увійшло шість оповідань, в тому два „Відьма" та „Командири Сірого Полку", друковані на сторінках „Свободи".

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ЩО Є В РОДИННОМУ БУДИНКУ ІВАНА НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО

„Влітку минулого року, — пише 3 липня студент О. Олійників у „Молоді України", — разом із студентами Одеського університету заїхав я до містечка Стеблів, де народився і провів своє дитинство та юність український письменник Іван Семенович Нечуй-Левицький. Родинний будиночок письменника зайнятий під колгоспний клюб".

Виявляється, — розповідає далі О. Олійників, — є в місті музей І. С. Нечуя Левицького. „Будинок музею притулився у куточку двору колгоспної ремонтно-технічної майстерні, поруч з кузнею. Під експонати відведено лише дві невеличкі кімнатки, в інших — конторські приміщення. Та й у цих „келіях" матеріялів про творчість письменника мало."

У ЗОЛОТОНОШІ — СТУДЕНТИ З КУБИ

У місті Золотоноші поблизу Черкас, — пише „Молодь України" з 3 липня, — у школі механізації два роки навчалися 200 юнаків з Куби.

НОВА ШКІЛЬНА ФАРМА

В новому навчальному році учениці шкіл України мають одягнути нову форму — однострій. В ній, — повідомила „Радянська Україна" з 10 липня, — можна буде піти і в школу, і в театр, і в гості.

Як же виглядає нова форма? „Вона складається з блузи) це московська назва типового московського національного жіночого одягу — Ред.), спідниці й жилета" (тобто камізельки).

Виробництво нової шкільної форми для учениць „освоїла" Коростенська швацька фабрика на Житомирщині.

КОНТИНГЕНТ УЧНІВ НА РОБІТНИКІВ — ПОДВОЮЮТЬ

В Україні тепер начислюється 754 школи професійно-технічної освіти. В них навчається понад 284 тисячі юнаків і дівчат — робітників та робітниць 320 фахів.

Цього року особливо масовим буде набір у сільські училища, — пише „Молодь України" з 3 липня. — Сюди прийматимуться учні за рекомендаціями колгоспів.

На кінець 1970 року намічається збільшити кількість шкіл професійно-технічної освіти у півтора рази, а контингент учнів — подвоїти.

ЯЛОВІЙ КОРОВІ — МЕНШЕ КОРМУ

Можна надоювати багато молока, але якщо воно худе, має мало товщу, то така продукція дорого стане державі, — пише Ю. Максишко, начальник управління механізації тваринницьких фарм Вінницької области та М. Гавриш, кореспондент „Радянської України" (часопис з 10 липня).

Обидва вони бештають техніків, які виготували „зрівнялівський кормороздавач". Машина, кажуть, має велику ваду: роздає тільки рівні дози кормів. А корови на фармі, як правило, стоять різні. Одна велика, до того ж з високим надоєм, і їй треба дати більше корму. Друга — ялова, її слід обмежити.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Пошана для противника

Президент Джансон підписав в минулий четвер закон про створення Національно-історичного пам'ятника ім. Герберта Гувера, Музею й Бібліотеки, в місті народження і похоронення того колишнього американського президента, у Вест Бренчі в Айові. На церемонію підписання того документу у Білому Домі Президент запросив поважний гурт найвидатніших діячів Республіканської партії, членом якої був Герберт Гувер. Між запрошеними були й усі колишні кандидати Республіканської партії на становище президента ЗДА, голова Крайового Комітету тієї партії, партійні діячі, які віддавна не займають ніякого державного становища. Правда, те запрошення розіслано з Білого Дому пізно і більшість запрошених — включно з колишнім президентом Д. Д. Айзенгавером та віце-президентом Ричардом Ніксоном — мали вже інші зобов'язання та не могли прибути. Але вони не абсентувались демонстраційно, а виправдали свою неприявність, при чому, наприклад, запрошений також до Білого Дому противник Линдона Джансона з останніх виборів, Беррі Голдвотер, не видужав ще з недавньої важкої операції. Зате були приявними запрошені лідери республіканців в обох палатах Конґресу сен. Еверетт Дірксен і конґресмен Джералд Форд, і такі видатні республіканці, як д-р Мілтон Айзенгавер, Гаролд Е. Стассен і новопризначений на амбасадора до Південного В'єтнаму Генрі Кебот Ладж.

Це запрошення демократичного Президента, скероване до найвидатніших членів опозиційної Республіканської партії у різних стейтах країни, було однаково актом політичної мудрости, як товариської культури. Маніфестуючи своє бажання зв'язків і співпраці з опозицією, Президент демобілізує її. Водночас він подає добру науку громадсько-політичної і товариської культури, яка вимагає найбільшої толеранції у відношенні до противника, признає йому згори право висловлювати свої відмінні погляди навіть у різкій формі та вимагає пошани до противника, який в скалі національній і державній — є однаково патріотичний, однаково державнотворчий.

Наче автоматично насуваються паралелі з української дійсности. На превеликий жаль в поодиноких випадках наша громадсько-політична культура виявляється у взаєминах між людьми й групами розбіжних поглядів у пресумних, інколи цілком дивоглядних формах. Люди, приналежні до того самого гурту, боронять один одного без уваги на те, чи хто вартний тієї оборони чи ні, в ім'я принципу, що він „наш". Зате до політичних противників, ба навіть не противників, а просто до інакодумаючих, ставляться пристрасно, неприхильно, вороже, переносючи громадське у приватне, перериваючи внаслідку дискусії на контроверсійну тему навіть персональні добрі зв'язки. Деякі з наших людей все ще не розуміють, що можна гарно жити один з одним і співпрацювати при різних нагодах та взаємно один одного шанувати — без уваги на суперечні думки в тій чи іншій громадсько-політичній справі. Українське громадсько-політичне життя народилось і формувалось під чужими займанщинами, а період рідної державности в новітніх часах був короткий та проходив у бурі війни і революції. За російського царату, за польської займанщини і від часу прогри визвольних змагань вільне українське життя розвилалось тільки в ненормальних умовинах еміграції. Цим можна дещо пояснювати деякі невтішні явища, які затроюють нашу громодсько-політичну атмосферу, але не можна їх виправдувати. Бо можна і треба вчитися на таких яскравих прикладах політичної мудрости і культури, як оцей останній акт Линдона Джансона.

Роздута компартія

Комуністична пропаґанда долюблює розписуватися широко про „могутню ходу комунізму", про безупинний зріст кількости комуністичних партій і їхнього членства у всьому світі, зокрема в Совєтському Союзі. В підручниках до історії КПСС й інших компартій і в енциклопедійних довідках про них підкреслюється без упину, що вони є „бойовим випробуваним аванґардом" даної країни чи народу, який „об'єднує на добровільних началах передову, найбільш свідому частину робітничої кляси, колгоспного селянства й інтеліґенції".

Подаючи числа про „ґрандіозний ріст" кількости членів такої хоч би Комуністичної Партії Совєтського Союзу, совєтська пропаґанда досі не пробувала з'ясовувати, за який рахунок відбувається це збільшення, з кого й чому рекрутуються мільйони нових членів КПСС. Ніде, наприклад, не вияснюється факту, чому названа совєтська компартія змогла потроїти за двадцять років кількість своїх членів з 3 800 000 осіб в 1941 році до 9 716 000 осіб в 1961 році. В ніяких совєтських джерелах немає також з'ясування, чому від 22-го з'їзду КПСС в 1961 році кількість членства КПСС збільшилася на понад два мільйони осіб і чонині налічується вже понад 12 мільйонів комуністів.

В перших роках існування Совєтського Союзу уся „всесоюзна" компартія складалася з робітників з дуже незначним відсотком селян й інтеліґенції. Згодом із збільшенням кількости членства й із розбудовою апарату кількість робітників в складі КПСС постійно зменшується: в 1961 році їх було за офіційними даними всього 45,3 відсотка, але й це число не відповідає дійсності, бо до робітників зараховано тоді сотки тисяч партійних функціонерів, які з робітництвом нічого спільного не мають. Ще більш характеристичні для партії, яка любить себе рекламувати як репрезентанта „єдности робітництва, селянства й інтеліґенції", дані про кількість селян і службовців, тобто інтеліґенції, в складі КПСС. На 1 жовтня 1961 р. колгоспників було всього 15,1 відсотка, службовців 38,6 відсотків. Якщоб говорити про справжній стан КПСС, то провідною і переважаючою в ній масою є не робітники, ані селяни чи й інтеліґенція, але ж партійно-режимні бюрократи, які посідають в СССР усі важливіші становища і в державному і в партійному апараті.

Цей факт і з'ясовує причину безмірного роздуття Комуністичної Партії Совєтського Союзу. До неї, з років останньої війни вливаються сотками тисяч опортуністичні елементи, люди які шукають кар'єри, посад, чи, як висловлюється, корита й наживи.

Факт надмірного роздуття числа членів компартії, справжньої „погоні за кількістю" членства підтвердила востаннє московська „Правда", що є офіційним органом ЦК КПСС. В передовій статті, надрукованій 11 серпня ц.р. московська „Правда" засудила низові парторґанізації, райкоми і міськоми Харківської області, і водночас із цим багатьох інших областей за „захоплення ... кількісним ростом партійних рядів", зокрема за поповнювання їх людьми „недостойними звання комуніста".

Усі приведені факти і дані доводять, що комуністична партія СССР перестала вже давно бути „аванґардом працюючого народу". КПСС, як й інші компартії в комуністичних країнах, це сьогодні головним чином режимно-поліційні кліки, збіговища бюрократів і кар'єристів, заінтересованих в утриманні існуючого режиму, значить, у своїх становищах і посадах.

Д-р Михайло Данилюк

ДВІ ПАНЩИНИ — ОДНА МЕТА

Щоб зломити дух козацької України — московським царям треба було не тільки знищити запорізькі полки, але й, здерши козацьку кирею, закувати нащадків козацької ідеї. Обернути їх у смердів, безвільних рабів-хліборобів, відібрати їм можливості всякої ініціятиви, свободи, руху, думки. Імперська манія Кремля видумала Україні крім „нє било, нєт і бить нє может" нову форму колоніялізму і ввела кріпацтво. Форми панщини на Україні, одначе, не заключали в собі лише ідею економічного колоніялізму. Поруч брутального визиску цієї багатої землі — Кремль мав на увазі зломати хребет волелюбній нації, роздрібити її по володіннях насланих поміщиків, губернаторів і генералів, принизити її всеросійським канчуком та закріпити до кріпацького воза із всіма випливаючими із цього наслідками: зломати душу.

Пішли події історії „от двоглавого орла к красному знамєні". Із фальшивими кличами свободи така ж наїздницька ватага поставила „под стєнку" нашу волю, яку наш демократичний парлямент висловив IV Універсалом. Про слідуючі роки чимало написано, але, мабуть, потрібно б хисту Данте, щоб відтворити всю картину жаху. І, введене Хрущовим замилювання очей про „культ особи", а з тим скидання вини на вже і так мертвого тирана — мало поможе. Людська думка цієї фальшивки не прийме. Хитра тактика „ловіть злодія" не покриє квітом забуття могил мільйонів, ані не відведе уваги народу від, фактично, цієї самої продовжуваної лінії іншою формою. Бо, як і раніше і тепер, справа не у „батюшці"-цареві, не у культі Сталіна — а в культі Кремля. Бо для поневоленої України і для здушеної української людини байдуже, під яким прапором її визискують та ломлять її основні людські права коли, вона свідома, що на протязі століття в двох панщинах криється одна ідея.

Преса окупаційного режиму на Україні знову останніми місяцями приносить інформації про продовжувані „закони" заборони відлучувань колгоспників від їх колгоспів і радгоспів. Відлучитись від свого колгоспу, шукати кращої праці та кращих умов для втримання своєї родини — не вільно без дозволу керівництва колгоспу чи сільради. Навіть шукати іншої праці чи покращання кваліфікацій в цьому самому колгоспі — не вільно без дозволу. Виїхати із свого села — заборонено без паспорту. Питання: яка різниця для українського хлібороба у його людських правах півтора сотні років тому у царській панщині та тепер у партійній панщині? Яка різниця, коли минулого століття козацького нащадка прозивали „мужіком", а тепер модерною абревіятурою — колгоспником, коли в обох періодах його права такі ж самі, себто нуль ...? Яка різниця, коли в минулому періоді він мусів працювати за визначену паном ціну, не мав права власности та весь дорібок віддавати „двоглавому" на розбудову імперії, а тепер також працювати за визначену партією ціну, також нічого не мати і все віддавати на „всесвітню" революцію та „побудову комуністичного ладу", до якого ані сам, ані його діти, безперечно, не доживуть? Яка різниця, коли раніше на все мав дати дозвіл пан, а тепер партком? Яка, врешті, різниця, коли раніше раз вроджений кріпаком — таким і вмерти мусів, а тепер з такими ж „приятелями" також коротати віку, лише із модерною назвою колгоспнико?

А ось, говорячи про „привілеї" молоді, можна у комсомольському органі „Молодь України" побачити цього літа знову апетитні оголошення під рубрикою „Якщо бажаєш вчитися", де ряд фахових шкіл, технікумів, педагогічних шкіл оголошують набір студентів. У всіх, без винятку, випадках кожному кандидатові потрібно, крім зрозумілих документів про освіту, довідки про народження, стан здоров'я і т.д. додавати до своєї заяви довідку від сільради, або довідку від колгоспу, виписку із виробничої книжки, паспорт, або просто відрядження із місця проживання чи праці. Без таких довідок, що фактично є нічим іншим, як звичайним дозволом місцевих органів на науку юнаків, кандидат вступити до школи чи технікуму не може. Щойно, як сільрада, партком чи інші органи звільнять юнака із колгоспу, фабрики чи радгоспу, якщо дадуть йому своє „благословення" на науку — лише тоді має юнак вигляд на вступ у фахову школу. Ще гірше мається справа із інституціями та університетами, де вимоги ще вищі. Отже, незалежно від здібностей, охоти та попередніх успіхів в науці — юнак залишається у ласці голови колгоспу, сільради, партійного органу. А де ж тоді оце „право на освіту", про яке говорить конституція СССР? Ціла ця „конституція" сидить в кишені голови сільради і коли йому потрібно робочих рук або, якщо юнак не до вподоби — він являється цим паном, що рішає про майбутнє юнака. Якщо ж такий голова сам із низенькою освітою та „віддано" виконує директиви партійних центрів — тоді приходить до голосу питання: скільки ж то українській молоді поміж працею в колгоспах, радгоспах і висилкою на „цілинні" землі відмовлено таких довідок до заяв у школи? Скільки то здібних юначок затримано доярками в колгоспах та здібних юнаків свинарями в радгоспах ізза волі всевладної сільради? Де ж цей елементарний привілей людини, якщо в інших Моринцях чи Кирилівці виростав би новий поет, але якого півграмотний голова сільради залишить дроворубом у колгоспі? Яка тоді різниця поміж теперішнім пролетарським „таваріщем" та колишнім царським паном-поплеч-

Закінчення на 4-ій стор.

А. Юрняк

КЛОПІТ З КРИТИКОЮ

На вступі зазначимо, що понижчі міркування базовані головно на фактах нашого літературно - мистецького життя. Але основні принципи критичної діяльности одні й ті самі, отже вони актуальні і щодо інших ділянок мистецького, релігійного, політичного і т. ін. життя української громади у вільному світі.

Ледве чи хтось заперечить, що для здорового росту громади необхідна нормальна критика, тобто критика без огляду на заслуги і позицію, що її посідає критикований, як також без огляду на приязні чи неприязні взаємини особисто-побутові чи „групово-організаційні" між критиком і критикованим.

В теорії, повторюємо, це ніби всі визнають. Але в практичній діяльності українського еміґраційного суспільства критика не в пошані, її часто-густо сприймається як незаслужену кривду, як „напасть". Критикований не завдає собі труду речево опрокинути адресовані йому критичні завваги. Натомість відразу шукає „особистої підкладки", особистих мотивів збоку критика, шукає „джерела" „особистих порахунків". Деколи трапляється, що критикований, без довшої надуми, а отак „просто з мосту" критичні завваги на його адресу „кваліфікує" страхопудним терміном „провокація". До такого дешевого засобу вдався, властне, редактор одного журналу, який (редактор) перед тим бідкався, що його редакційної діяльности ніхто не скритикував.

Слід думати, що критикований редактор знає властиве значення слова „провокація" і в цім випадку свідомо „перебрав мірку": бо що має спільного провокація з критикою, навіть неслушною?!

У практиці літературно-критичної діяльности автора цих рядків бувало раніш і трапляється тепер, що в приватному листуванні дехто з-поміж літераторів висловлюють критикові свою солідарність з його критичними заввагами. Слабка з того потіха для критика! Бо чому, справді, не оприлюднити цим особам своєї солідарности через пресу? Адже тільки цим шляхом можна дійово боротися за нормальне місце критики в суспільстві, творити здорову громадську опінію, що так гостро потрібна для усунення „дір і браків" не лише в літературно-мистецькій ділянці, а й взагалі для нашого культурного поступу.

**
*

Трапляється виступати з критичними заввагами на адресу того чи іншого мистця, який пов'язаний з критиком приятельськими взаєминами. І знову маєш клопіт. Бо приятель вважає, що має „право на знижку". (Не скажу: кожен, але так здебільшого.) Тим часом критичне сумління, що мусить ціхувати - кожного справжнього критика, не дозволяє на ніякі знижки з приводу прия-

(Закінчення на сто. 3-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО „ГЕРОЇВ-МУЧЕНИКІВ" І ГЕРОЇВ-ПЕРЕМОЖЦІВ"

„Свобода" ч. 143 помістила під тим наголовком статтю С. Риндика, в якій він обговорює один епізод із нашої найновішої історії, себто бій під Крутами. Автор в довших міркуваннях доходить до правди, якою повинна бути та подія насвітлена, щоб дійсно історія стала „учителькою життя".

Ми, вчителі Українських Шкіл, маємо багато неприємних моментів при навчанню історії України. Ми кажемо нашим учням, що Україна велика, багата, наш нарід лицарський, любить свій край. Молодші учні приймають на віру наше навчання, але старші домагаються вияснень. Чому наші князі воювали між собою, чому нас били печеніги, половці, монголи, татари, поляки, москалі, мадяри, чому Хмельницький не йшов на Польщу, чи він мав у тій війні народ за собою, чому Мазепа програв під Полтавою, чи народ був за ним, чи то правда, що Виговський розбив під Конотопом військо Москви, а як правда, чому він не йшов на Москву, чому на першій світовій війні малі народи, як поляки, фіни, литовці, лотиші, естонці здобули свої держави а великий український народ не зумів того зробити? Ми спихаємо головну вину на наших „вороженьків". Більше правди про себе було б корисним для майбутности.

Базар дав нам також героїв-мучеників. Ми уважаємо, що це є світлі сторінки нашої історії і на них кладемо в школі велику вагу. Коли я дев'ятій клясі розказував учням про Базар, приготування до того походу і сказав, що поляки не додержали обіцянки і не дали воякам ані зброї, ані одягу, а про харчі не було й мови, то учні запитали, хто мав відвагу вести кілька тисяч босих добровольців під зиму проти великої большевицької армії з марною надією на повстання народу, коли той народ в попередніх роках не піддержав свого уряду. Можна собі представити, які думки снувалися в головах наших учнів. Я цілком погоджуюся з С. Риндиком, бо він пише правду.

І. Білоус.

Дітройт, Міш.

Відомий наш автор, С. Риндик, виступив у статті: „Герої - мученики і герої переможці" („Свобода" з 6. 8. ц. р.) із слушним домаганням ревізії наших національних свят, перестати святкувати сумні роковини, коли нас били, зате святкувати такі роковини чи події, коли ми били ворогів. У порядку, — його домагання зовсім слушні, — але при тому Автор виявив деяке незнання фактів і наслідків, що їх спричинив бій під Крутами. Автор впевняє, за деякими поетами, що всі, тобто 300 крутянців полягло, хоч у бою полягло їх не більше, як 100. Леґенду Крут створив сумний факт, що одна чота студентів (біля 40 вояків) не дістала на час наказу до відступу, була оточена большевиками та загинула вся в рукопашному бою на баґнети. Решта Студентського Куреня та Гайдамаки відступили на Київ. Одначе крутянці сповнили своє завдання, бо стримали якийсь час большевицький наступ, уможливили підписання Берестейського миру, коли уряд Центральної Ради був ще в Києві. Крутянський бій був зворотним пунктом у новітній історії України, бо відкрив очі багатьом на потребу мати свою сильну армію, як на тривкий фундамент своєї державности.

Автор не знає, чому й пощо святкуємо Крути, та вкінці називає це все непорозумінням а навіть — фантазією! Дальше він упевняє, що „наші юнаки не мали часу виявити свій героїзм", — хоч вони його таки виявили та задокументували своєю героїчною смертю. Кров крутянських Героїв збудила совість окраденої України та вказала правильний шлях до боротьби за свою державність. На якій підставі Автор написав: „Ніхто, крім Бога, не знає, що там під Крутами діялось" — коли появилися друком спомини крутянців, як, наприклад, Ігоря Лоського та інших, які вияснили без решти всі обставини й перебіг бою під Крутами.

Одначе в основному С. Риндик має вповні рацію, коли домагається святкувати героїв - переможців, а не героїв мучеників. Варт пригадати, що деякі наші мученики стали переможцями, як наприклад Т. Шевченко, що вкінці переміг своїм огненним словом царську тюрму народів. Маємо таких героїв - переможців, як князь Святослав, Володимир Великий, Володимир Мономах, гетьмани: Сагайдачний, Б. Хмельницький, полк. Д. Богун, полк. Морозенко, а в новітніх часах: ген. М. Тарнавський, ген. - хор Т. Чупринка та багато інших героїв. Одначе зовсім немає потреби святкувати їх окремо, але радше — разом, при нагоді Свята Української Зброї або Свята Героїв.

Замість Крутянських Студентських Святкувань, що їх наші студенти відбувають щорічно від 1930-го року, варт встановити **Тиждень Українського Студента** при кінці вересня, на початку нового академічного року. В доповідях з цього приводу треба з'ясосовувати великий вклад українського студентства у національне й державницьке відродження України, починаючи від Шашкевича, Шевченка, Франка та Міхновського, що від студентських часів включилися в студентську боротьбу за краще майбутнє рідного народу. В доповіді про наше студенство в рядах українських формацій, починаючи від УСС, а скінчивши на УПА — найдеться місце і для Крутянців. Треба всебічно охопити відповідні висновки для наших сучасних студентів на чужині. Такий ревізіонізм наших щорічних святкувань одних і тих самих подій є необхідний, і він напевно оживить наше не тільки студентське, але й ціле громадське життя, що вимагає все нових форм і нового змісту. Найвища пора оновити ціле наше життя з вимогами наших часів.

І. Савич Трой, Н. Й.

В „Свободі" з 6-го серпня ц. р. вміщена стаття п. С. Риндика під заголовком: „Герої-мученики і герої-переможці".

В своїй статті п. С. Риндик виставляє на першому місці якогось „уявного" чужинця, зовсім не обізнаного з українською справою, який може чи ставить перед ним ряд питань в справі Крутянських подій. Цей, в даному випадку вигаданий, чужинець і може поставити дійсно відповідні питання в справі цієї трагічної події і винести свої особисті погляди на одержані відповіді.

Після цих уявних балачок чужинця в Автора, як він пише, постає питання: Що властне ми святкуємо, справляючи рік річно Свято Крут? Які моменти звеличаємо і т. д. На святочній Академії чуємо промови, що вихвалюють героїзм трьох сотень юнаків, перебитих перед Крутами. Наші Юнаки не мали часу виявити свій героїзм. Їх відвага, їх зневага до смерти і готовість положити своє життя на вівтар Батьківщини були великі... Вони не вспіли виявити свого героїзму і полягли. Ніхто, крім Бога, не знає, що там під Крутами діялось.

Так! Ніхто не знає, крім Бога, що там під Крутами діялось. Тож, коли ніхто, крім Бога не знає, що там діялось (хоч історія знає добре, що там діялось), то тим більше не можна говорити про те, що ці 300 юнаків дійсно не проявили себе справжніми героями. Вони не осягли перемоги, але це і не було їхнім завданням і не було в їхніх можливостях, бо їхнім завданням було стримувати ворога перед доступом до столиці України. І це вони виконали в своїх силах і в своїх можливостях. Вони загинули всі. Загинули відважно в боротьбі з підступаючим ворогом. Загинули, а не здались і не зрадили. Вони своїм відважним вчинком, своєю кров'ю і своїми діями заслуговують на те, як і заслуговували до цього часу, щоб їх називати героями. І далі: Як стверджує історія і очевидці, ці юнаки-семинаристи ішли в бій цілком добровільно, лише на один поклик збереження своєї нації, своєї Батьківщини, своєї Столиці. Вони не порахувались з своїм власним життям і знаючи, що їм не утриматись під навалою переважаючого ворога, рвались до бою і в жорстокій боротьбі з ним загинули. Чи їхні дії не заслуговують на героїзм, а їх самих за героїв?

Думаю, що стаття С. Риндика є не на місці. Вона, на мою думку, викличе багато непорозумінь і небажаної полеміки.

Кость Степовий

Нюарк, Н. Дж.

Треба лише висловити п. С. Риндикові повне признання, що зміг у спокійному, інтеліґентному тоні говорити про Крути, цю сумну, трагічну подію.

Л. М.

Філядельфія

ВЕСНА

У вроді юній рожевим
квіттям
Садки розквітли, радіє
земля,
Ти йдеш, торкає ніжно,
привітно
Руки моєї рука твоя.

Шепоче вітер, легіт
ласкавий,
Блестить на квітах роса ясна,
Струмок сріблястий
в'ється ярами,
Промінням сонця квітне
весна.

Весну небаром замінить літо,
За літом осінь прийде й зима,
Та знай, що поки весною
квітнем,
Холоду в нашім серці нема.

Ярослава БОЖЕМСЬКА

Алла Коссовська

ЦІНА ДУШІ

(Оповідання)

(2)

Вдома, за вечерею, розповідаючи чоловікові про те враження, яке справив на неї портрет невідомого, Віра сказала:

— Коли б я була малярем, я намалювала б з тієї людини Христа. Ніколи, ні на якій іконі я не бачила виразу такого неземного захвату. Здавалося, ця людина бачить щось таке невимовно - прекрасне, що недоступне простому смертному.

— Чому ж ти не спитала, яка ціна на цей портрет? — поцікавився чоловік. — Може його варто було б купити.

— Так, справді не спитала. Але тоді мені просто не спало це на думку. Та, мабуть, тоді це здалося б мені навіть блюзнірством, все одно, що підійти і спитати: за скільки долярів продасте душу?

Чию душу мала на увазі Віра, мистця чи моделі, лишилося недосказаним.

Кілька днів дивний портрет невідомого турбував Вірину уяву. Вона збиралася ще раз піти на виставку, але вільного вечора не випадало, і поступово враження зблідло, а може й зовсім би зникло, якби одного ранку несподівана зустріч не відновила в душі незвичайний образ.

Віра йшла на роботу під зливою. Пережидати її десь під накриттям значило б запізнитися, а парасолю вона забула взяти.

На розі Третьої евені і Дев'ятої вулиці, там, де над сумнівної слави ресторанчиком, наче в насмішку, висить вивіска „Ґлорія", оглушливий громовий удар примусив Віру зіщулитись. Коли ж вона підняла голову, то побачила... Ні, сумніву не могло бути! Перед дверми „Ґлорії" стояв той, чиє обличчя жило в її душі з моменту першого погляду на портрет монаха.

Він стояв і дивився на небо, на блискавки, що спалахували одна за одною. На ньому було лахміття „бома", але очі його сяяли тим самим полум'ям екстази, яке відтворив на портреті невідомий мистець.

Схожість доповнювала темна, брудна ганчірка, що, немовби каптур, спадала з голови на плечі. Але людина, захоплена грізним видовищем, не помічала, що стояла вона просто під ринвою, з якої вода збігала їй прямо на обличчя, наче потік безупинних сліз.

Першим бажанням Віри було підбігти до „бома" і... Але що зробила б вона далі? Що могла б сказати чужинцеві, слабо володіючи його мовою? Адже тут ішлося не про щось буденне, а про найтонші порухи душі, про те, що й рідною мовою не завжди дасться передати.

І Віра його поминула, картаючи себе за свою несміливість.

А він стояв і дивився на чорні волохаті хмари, наче бачачи в них щось, чого не бачив ніхто інший.

Спливали дні, тижні... Вертаючись з роботи одного сльотавого осіннього вечора, Віра побачила на розі Бродвею велику юрбу. Очевидно, стався черговий „ексидент": посеред вулиці стояло особове авто, а поруч — поліційне. Увагу юрби приковувало щось, що лежало на брукові.

Піддаючися незрозумілому почуттю, Віра, яка завжди уникала вуличних пригод, протиснулася всередину.

Там, над непорушним тілом схилився полісмен з кисневою маскою. Картина була ясна і нерідка на нюйоркських вулицях: когось збила машина.

Очевидно, зусилля полісмена були марні, бо потерпілий не виявляв ознак життя. Та коли полісмен відірвав на момент маску від уст потерпілого, Віра, з почуттям містичного страху, впізнала його: це був той самий „бом", що, коли гриміла над Ню Йорком буря, дивився на блискавиці захопленими очима святого.

Серце стиснулося так, що Віра відрухово приклала до нього руку. „Невже ніколи, ніколи не розкриються ці очі, які бачили більше, як наші, невже це кінець?!" — розпачливо думала вона, вдивляючись в обличчя „бома" і намагаючись зусиллям волі примусити його ворохнутися. В ту хвилину Вірила в можливість чуда. І чудо сталося: „бом" глибоко зідхнув і розкрив очі. Але вони були несвідомі, тьм'яні, уже вкриті могильною тінню. Упали тяжкі повіки. Полісмен звівся з колін.

Віра стояла нерухомо. Приїхав амбулянс, і труп забрали. Юрба почала розходитись.

І тут до Віриної свідомости дійшла розмова двох бітників, що стояли за нею в натовпі:

— Це Чарлі, я знав його трохи: Майк писав з нього своїх святих. За сеанс він брав порцію маріхуани, без якої не міг жити. Кажуть, що він із заможної родини.

— Як же ж він потрапив під авто?

— Та власне, якби не кинувся рятувати дитини, не загинув би. Тут навернувся якийсь хлопчина і — просто під авто. Ми остовпіли, а він кинувся з пішохода, відтягнув хлопця, а сам ... Каман бой!

І вони пішли. Пішла й Віра, несучи в душі гострий біль і ... радість, ... лося

(Кінець)

З'їзд Краєвого Комітету у ЗДА за створення Католицького Патріярхату

З'їзд Представників Окружних Комітетів і Мужів Довір'я, на якому Управа Крайового Комітету звітувала про свою дотеперішню діяльність, відбувся 19-го червня 1965 р. в Ню Йорку, в залі Українського Народного Дому.

З'їзд відкрив Голова Комітету д-р Б. Шебунчак, а молитву провів Почесний Голова, чільний представник українських католицьких інтелектуалів, проф. М. Тершаковець з Філядельфії, Па. З'їздом керувала Президія в складі: д-р Ю. Старосольський — голова, проф. Б. Лончина, — його заступник, а секретарювали інж. І. Куземський і Ю. Малаховський.

У З'їзді взяли участь 39 представників Окружних Комітетів та Мужів Довір'я з таких стейтів: Мериленд Мишиґен, Іллиной, Індіяна та Вашингтон, Д. К.

Учасники З'їзду вислухали доповідь проф. М. Чубатого, який говорив про постійне прагнення та змагання українського народу за окремішність своїх Церков.

Після того ред. В. Качмар з'ясував пророблену працю Управи Комітету. Учасники довідались із звіту, що Управа організувала 17 Окружних Комітетів та призначила 21 Мужа Довір'я, які зібрали підписи від мирян та вислали до Голови Католицької Церкви, Папи Павла УІ, біля 40,000 петицій за створення Патріярхату.

Ред. В. Качмар згадав теж про збіркову акцію на будову Університетського Дому в Римі та, що вже вислано на руки Верховного Архиєпископа чеки на суму 5,500.00, і 7,634.00 долярів. Вже після З'їзду одержано від Верховного Архиєпископа, Кардинала Йосифа Сліпого, листа, що підтверджує одержання пожертв. Збіркова акція продовжується.

В оживленій дискусії, що розгорнулась після доповідей, делегати схвалювали діяльність Крайового Комітету. В окремих виступах, багато делегатів підкреслювало, що внесок Верховного Архиєпископа Йосифа Сліпого на ІІ-ій Сесії Ватиканського Собору в справі створення Київсько-Галицького Патріярхату, підтриманий тоді одноголосно Українським Католицьким Єпископатом, викликав спонтанне захоплення серед українців у вільному світі, а зокрема в ЗДА.

В дискусії над доповідями стверджено також, що діялог між Папою Павлом УІ і Патріярхом Атанаґорасом в справі об'єднання церков — створив відповідну атмосферу для наближення Української Католицької та Української Православної Церков; та що наше відношення до братів православних базується на релігійній толерантності, приязних відносинах у щоденному житті та на солідарності в національних справах.

Учасники дискусії висловлювали переконання, що Соборовий Декрет про Східні Церкви створив базу для об'єднання всіх наших епархій та екзархатів поза Україною під проводом Верховного Архиєпископа, Йосифа Сліпого.

Провідною думкою дискусії було переконання, що акція за створення Київсько-Галицького Католицького Патріярхату не лише поглиблює серед українсько-католицького громадянства прихильність і відданість Апостольській Столиці, але також причиняються до належного розуміння ідей 2-го Ватиканського Собору у відношенні до Східних Церков. Згідно з цим усі Східні Церкви, а між ними також Українська Католицька Церква в діяспорі, можуть найкраще розвиватись та зберегти свою окремішність тільки під владою власного Патріярха та Святішого Синоду, що в його склад ввійдуть Ієрархи-владики власного народу.

На внесення Номінаційної Комісії, у складі інж. В. Богачевського, д-ра Є. Гіля і мгр-а М. Бойка, З'їзд вибрав нову Управу Комітету, до якої увійшли: Проф. Михайло Тершаковець — почесний голова, д-р Богдан Шебунчак — голова, проф. Дам'ян Горняткевич — І заступник голови, д-р Богдан Лончина — ІІ заступник голови, ред. Василь Качмар — секретар, ред. Роман Данилевич — орган. референт, д-р Ярослав Миндюк — касир і інж. Іван Куземський — член екзекутиви. До Контрольної Комісії обрано: д-ра Р. Осінчука, д-ра І. Козака і мгр-а М. Бойка. Обрано теж Статутову Комісію у складі радника д-ра Б. Дзеровича, д-р І. Козака, д-р В. Пушкара, д-р Ю. Старосольського і д-р Б. Лончини.

З'їзд доручив Статутовій Комісії опрацювати статут і подати його на затвердження Надзвичайним Загальним Зборам не пізніше кінця 1965 року. З'їзд намітив плян праці, який відповідає резолюціям, що були схвалені одноголосно. З'їзд закінчено спільною молитвою.

Ю. Ст.

Шостий Конґрес...

(Закінчення із стор. 1-ої)

рячого борця за волю й незалежність нашої, поневоленої Москвою, безталанної Батьківщини.

Серед численних, згаданих угорі ,резолюцій, схвалених 11 і 12 серпня, на першому місці серед десятків пригнічуваних червоним режимом держав, стоїть і досі людьми світу великого занедбувана та знехтовувана наша батьківщина Україна. Учора одноголосно була пленумом схвалена й віддана до часописів і радіо Европи, внесена нашою делеґацією резолюція, просьба-протест до всього вільного світу з докладною згадкою про переслідування віри в Бога та всіх Церков в Україні, про знищення мільйонів українців і їхніх пасторів і священиків в'язницями, каторгою та голодом, організованими Москвою тощо... Сьогодні, вже без спонуки нашої делеґації, Міжнародна Християнська Молодь у своїй резолюції, згадуючи переслідувані та мучені комуністами народи та держави, поставила на першому місці Україну.

Д-р Л. Жабко-Потапович

ПАРТІЙНА КАТЕРИНКА

Зібрання. Довгий список промовців. Говорить один, другий. А в залі — нудьга.

Чому? — запитує В. Копил, партієць, контрольний майстер київської фабрики варстатів-автоматів, у часописі „Рабочая Газета" з 3 липня. — І відповідає: „Вони говорять трафаретно, нецікаво. Говорять так, як на всіх попередніх зібраннях. Перевір їх промови — як дві краплі води. Ніби поважно, а насправді все давно проїлося".

ВСЕВИДЮЩЕ ОКО

Якийсь І. Валько в часописі „Рабочая Газета" з 10 липня вчить партійців, як треба керувати: жити в гущі, знати настрої, знати все, розуміти масу, вміти до неї підійти.

● **У Сиднеї в Австралії** студент Чарльз Перкінс схопив 6-річну дівчину на летовищі, безпосередньо перед тим, як її батьки мали відлетіти — депортовані з Австралії, як „небажані" кольорові імігранти. Перкінс зробив це на знак демонстрації проти фаворизування австралійським урядом білих іміґрантів. Батьки тієї дівчинки були індійцями.

К. Кисілевський

Деякі відомості про контролю шкіл українознавства

Дехто робить докір Шкільній Раді, що вона не перевіряє своїх шкіл. Це дуже несправедливий , а тому й шкідливий заміт. Бо ж кожного шкільного року відбуваються контролі інспекторів (19) та спільні конференції з учителями різних районів.

Зачну від моїх спостережень. Понад десять років перевіряв я працю українознавчих шкіл і в тому часі набув багато досвіду. Ню Йорк, Філядельфія, Нюарк, Пассейк й Ню Йорк (вдруге) — це район моєї контрольної праці. Вона виявила жертвенний вклад нашого вчительства в школу українознавства та добрий стан контрольованих шкіл. Це високоякісна виховно-дидактична цінність. Рік за роком проходить нашому вчителеві серед змагання за душу української дитини, юнака та молоді. Від 1949 р. донині вчитель українознавства дав своїй громаді багато добра із скарбниці духа; з цієї кузні характерів вийшли вже тисячі чесних, працьовитих і зарадних українців, що сьогодні розбудовують набуте знання на різних ділянках культури й цивілізації.

Для унаочнення цієї тези наведу останню мою контролю в школі українознавства в Пассейку 22-го травня 1965 р. Коли попередня моя контроля спонукала мене до статті у „Свободі", повної щирого захоплення, то й цьогорічна не менш додатня. За цей шкільний рік школа в Пасейку, Н. Дж., виросла до величини, що може бути зразком. 184 учні, в тому рівно сотня дівчат, учаться в будинку школи ім. Рузвелта. 8 кляс під проводом директорки П. Квасовської дістає науку українознавства від 9 учителів за доброю методою праці; зацікавленням, унаочненням, розмовою, читанням, деклямацією, оповіданням, співом, лектурою. Тут виховуються діти в патріотизмі, любові до свого, пошані до чужого.

Щоб не лякати дітей, я старався вести звичайну з ними розмову й переконався, що вони вимовляють правильно українські звуки, відповідають реченнями й цікавляться Україною. Також їх зшитки утримувані в ладі та багаті на домашні вправи. Мені особливо приємно було вписуватись їм на пам'ятку. Чемність при відповідях та вітаннях, естетика одягу, відвага та радість з приводу моїх похвальних завважень, весела рідна пісня — це все незрівняні особливості цієї дітвори й юнацтва, вихованих у рідній українській школі, на жаль не в рідному будинку.

Учительський Збір перевів зо мною дискусію про підручники, що була теж додатня для праці в цій ділянці та виявила несправедливість деяких злобних критиків у пресі. Легко було їм написати статті чи підривні замітки, але тяжко було сісти до справжньої роботи на цьому полі.

Також школа українознавства в Нюарку мала цього року в квітні контролю інспектора Михайла Лисогора , що в широкій дискусії після неї висловив додатню оцінку та признання директорам і всьому вчительському зборові за працю. Особливо підкреслено в дискусії з батьками патріотичну настанову місцевого о. пароха Дмитра Лаптути, що дозволив школі українознавства користати з 7 шк. кімнат в суботу між 8-2 год. п. п., а крім того , сам навчав релігії у вищому курсі українознавства, за що конференція висловила йому щиру подяку.

В школі вчилося 105 учнів в 11 клясах, в тому 60 дівчат. В останній клясі відбулася в червні матура, тобто кінцевий іспит перед комісією під проводом інспектора М. Лисогора. Двоє учнів склало її з відзначенням, а саме: Гординська Ксеня та Чировський Лев, а троє з добрим успіхом: Бігун Рената, Бурачинський Борис і Яворський Юрій. Дотепер за останні роки склало тут матуру 56 випускників.

Маємо намір прийняти до цієї школи українознавства сто нових учнів! 11-го вересня відбудуться вписи в парохіяльній школі в 9-ій год. рано після Богослуження. Звертаємо увагу батьків на цей реченець і на вагу навчання й виховання дітей в Рідній Школі.

Український День в повіті Нассав, Лонґ Айленд

Український Конгресовий Комітет, — Відділ в Гемстеді працює над підготуванням „Українського Дня", що відбудеться в неділю, 29-го серпня. В цей день під американським і українським прапорами понад 3.000 сподіваних осіб укр. походження з повіту Нассав і метраполітальної округи Ню Йорку зберуться в Парку Салісбері, щоб в спільній молитві, культурній мистецькій розвазі і забаві провести приємно кілька годин на величавій пікніковій площі.

Дост. Евген Нікерсон, староста повіту, проголосить 29-го серпня Українським Днем. В цей день будуть відзначені ним громадяни українського роду, що заслужили собі перед своєю громадою на це спеціяльне вирізнення, — висловлення подяки і вручення грамоти.

Перед обідом того дня відбудуться українські Богослужби обох віровизнань. Відтак будуть виступи кращих хорів, танцювальних гуртків та інших мистецьких одиниць, а на спортових площах будуть змагатись наші спортовці.

Це перший раз в повіті Нассав влаштовується того роду „Український День". В цей день багатьом присутнім представникам влади буде видно, що українці повіту Нассав є зорганізовані і що з ними треба співпрацювати й числитися. Наша праця, зорганізованість і порядок докажуть нашу зрілість до плянових і добре підготованих дій.

Відділ УККА - Гемстед сподівається численної участи в Українському Дні. Вступ вільний. Гостям раді!

С. А. Н.

Програма Українського Дня

Приготування Відділу УККА в Гемстеді до „Українського Дня ", що має відбутися в місцевому парку-Салісбері-Парк 29-го серпня, йдуть повною парою. Часті сходини й наради Екзекутиви свідчать про те, що справу трактується дуже поважно і що імпреза заповідається на високому рівні.

Мусимо доложити всіх старань, щоб іншим національно - етнічним групам, які також вже мали, або матимуть такі свої Дні, — показатися імпозантно і щодо чисельної участи і щодо мистецько-розвагових виступів. Мусимо виправдати оцінку української Групи місцевими урядовими чинниками, які призначили нам на нашу імпрезу величаве розміром і найкраще центральне місце в парку.

Програма дня заповідається багата й різноманітна, триватиме цілий день. Вже вранці відбудеться піднесення українського прапору, що його переведе Екзекутива при співучасті місцевої Пластової Станиці. В год. 11-ій відбудуться польові Богослуження над озером парку. В год. 1-ій по пол. дост. Е. Нікерсон — староста повіту Нассав довершить офіційного відкриття Дня відчитання відповідної Проклямації, а представник Централі УККА виголосить відповідну промову.

Відтак фестиново-пікнікова частина — переплітана виступами запрошених хорів, танцювальних гуртків, спортовими виступами та іншими несподіванками.

Бажанням Екзекутиви є, щоб Українська Група своєю чисельністю, зорганізованістю і культурою заімпонувала іншим національним Групам і урядовим чинникам та тим робом щоб можна було взяти в руки ініціятиву в зорганізуванні Тижня Поневолених Націй на нашому терені, чи в плянованих Днях Льояльности, чи інших загально-американських урочистостях, бо такі наші участі на загальних і міжнародніх виступах мусять бути нашою першою і найважнішою ціллю, щоб другі нас пізнали й шанували.

М. К.

КЛОПІТ З КРИТИКОЮ

(Закінчення зі стор. 2)

тельства чи взагалі з будь-яких позамистецьких міркувань та мотивів. Це влучно висловлює стародавнє прислів'я: „Платон — мій приятель, але ще більший приятель — істина".

На великий жаль, у нашій громаді, зокрема у взаєминах працівників пера, цю істину часто-густо нехтують. Авторові цих рядків нещодавно довелося з цього приводу зазнати важкого душевного болю, який ледве не примусив залишити назавжди критичне перо. А психічна травма і досі дається взнаки. Бо позбутися приятеля завжди боляче, особливо в старшому віці.

Наприкінці хочемо наголосити вельми важливий, з нашого погляду, момент — знову ж таки, теоретично визнаваний, але цілком іґнорований у практиці нашого літературно - м и с т е цького життя. Маємо на увазі трюїзм: ніхто не може претендувати на непомильність, в тому числі і критик. Це таке очевидне, що його мала б узгляднювати і до нього достосовуватись і наша літературно - мистецька братія. Речевою дискусією помилку завжди можна і слід направити, дійти слушних, правильних оцінок і висновків.

Та ба! У практиці в нас узвичаїлось, що критикований, якщо тільки його не похвалено, обов'язково шукає „недоброзичливих мотивів", які нібито водили пером критика і замість суттєвого розгляду і суттєвого заперечення критичних завваг, критикована сторона починає докопуватись отого „особистого підкладу", про який вже згадували раніш. Річ ясна, що це відразу загрожує шлях речевій і плідній дискусії, серйозній і спокійній виміні думок. І в результаті в обох: критика і критикованого залишається осад гіркоти і невдоволення.

Чи ж так має бути в культурній громаді, за яку ми себе вважаємо?

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

ВТРАТИ КОМУНІСТИЧНИХ ПАРТИЗАНІВ У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ СТАНОВИЛИ — за твердженням секретаря оборони Роберта МекНамари — за місяць травень, червень і липень кругло 7.500 осіб. В тому самому часі південно-в'єтнамське державне військо втратило 3.000 - 3.100 вояків, а американці — 130. В одному минулому тижні комуністичні партизани втратили 857 своїх вояків, а в попередньому тижні 940.

БАТЬКО ПОКІЙНОГО ПРЕЗИДЕНТА ДЖАНА Ф. КЕННЕДІ БУВ ДОРАДНИКОМ СВОМУ СИНОВІ в справі тактики під час виборчих кампаній, не мішаючися зовсім до політичної програми, бо знав, що Джан в багатьох справах різниться з програмою свого батька. Так твердить Соренсон, колишній окремий дорадник президента Джана Ф. Кеннеді в своїх спогадах про покійного, надрукованих в журналі „Лук". Під час виборчої кампанії в 1958-му році Джозеф. П. Кеннеді навіть диктував Теодорові С. Соренсонові промову, яку Джан мав виголосити в телевізії. Та в 1960 році батько тим допомаґав синові, що зовсім не брав участи у виборчій кампанії, бо батькове ім'я не було популярне серед виборців. Президент Кеннеді не любив хвалитися своєю військовою службою, і коли учень спитав його, „як він став героєм", Президент відповів: „Це було дуже легко. Ворог затопив мій човен!"

СЕКРЕТАР ТОРГІВЛІ ДЖАН Т. КОННОР ЗАЯВИВ, ЩО НЕ ТРЕБА ОБМЕЖУВАТИ ЕКОНОМІКУ ЗДА у зв'язку з війною у В'єтнамі, бо ця економіка може далі збільшуватися, хоч у В'єтнамі ведеться війна. На думку секретаря торгівлі видатки на військові цілі можуть спричинити те, що треба буде відкласти на пізніше зменшення податків, яке мало бути вже в 1966-му році. Але всі інші економічні проєкти можна буде здійснювати. Коннор промовляв на конвенції Американського Адвокатського Товариства в Маямі Біч на Флориді і казав, що не треба боятися дефіцитових федеральних бюджетів, бо ці дефіцити спричинили те, що економіка ЗДА збільшується вже 54 місяці. Не треба боятися інфляції, коли продукція працює з недобором, і коли в країні є 4.5 відсотка безробітних.

НАЙВИЩИЙ СУД У КАРЛЬСРУГЕ, ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА, ЗАСУДИВ на рік в'язниці 22-річного англійця, Майка Пассмора, за поширювання в Західній Німеччині нацистської пропаґандивної літератури. Пассмор признався на розправі, що він — переконаний нацист та що він жаліє, що Гітлер не виграв війни, бо був би завів у Британії нацистський режим.

ОСТРІВ ГЕЛЬҐОЛЯНД СВЯТКУВАВ 10 серпня ц. р. 75-ліття приналежности до Німеччини. Раніше він належав до Англії. На те свято прибув канцлер Людвіґ Ергард та виявив у своїй промові переконання, що й уся Німеччина буде з'єднана. На Гельґоланді живуть 2.000 німців. Їх усіх евакуйовано за останньої війни, коли-то Гельґолянд був німецькою важливою військовою базою і тому став предметом постійних важких англійських налетів. Коли британці висадились на Гельґоланді — вони знищили острів вибухом 6.000 тонн динаміту. У 1952 році повернено Гельґолянд Німеччині і тоді негайно всі його давні мешканці вернулись та з видатною допомогою збоку Німеччини відбудували тамошнє життя.

БРИТАНІЯ ВІДМОВИЛАСЬ продати Голляндії турбомоторові циліндри до 20-ох літаків, що їх Голляндія мала продати Індонезії. Індонезія воює проти Малязії та її частини у Північному Борнео, де стаціоновані британські вояки.

Вінніпеґ, Канада

Т-во „Волинь" відбуло свої Загальні Річні Збори

Вінніпеґ. — 4-го квітня ц. р. о год. 3-ій по полудні в читальні „Просвіти" відбулись Загальні Річні Збори Т-ва „Волинь" у Вінніпезі.

Голова Т-ва І. Онуфрійчук відкрив збори, привітав чисельно прибулих членів і гостей та попросив обрати президію зборів. Збори обрали предсідником адв. С. Радчука, а на секретаря п. В. Ткачука. По відчитанню протоколу з попередніх загальних зборів та по звітах уступаючої управи і контрольної комісії, слідувала речева дискусія.

По дискусії контрольна комісія поставила внесок на уділення абсолюторії старій управі, що збори одноголосно ухвалили.

До нової управи Т-ва більшістю голосів обрані: адв. С. Радчук — почесний голова; І. Онуфрійчук — голова; А. Боднарчук — заступник голови, Надія Шаварська — секретар, К. Щерблюк — скарбник; П. Прихошко — орг. референт.

До контрольної комісії обрані: ред. Подворняк, В. Саєчук, С. Кушнір. До товариського суду: А. Філіпчук, В. Ткачук, П. Олійницький.

На внесок п. В. Ткачука Загальні Збори обрали гостинний комітет в такому складі пань: М. Михайлов, Проньчук, М. Прихошко, К. Боднарчук, Л. Кісіль, Г. Погайдак та С. Онуфрійчук.

Збори пройшли ділово та в приязній атмосфері.

Р. С.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

(Доповідь проф. д-ра Якова Зозулі: „Конституційні акти УНР, інституції та діячі визвольних змагань".)

8-го травня 1965 р. на засіданні Правничо-Економічної Секції УВАН у ЗДА проф. д-р Яків Зозуля виголосив доповідь на вище згадану тему.

Засідання відкрив президент Академії проф. О. Архімович, представляючи доповідача та повідомляючи зібраних про смерть дійсного члена УВАН д-ра Вячеслава Савицького, ученого біолога. Збори вставанням з місць вшанували пам'ять Покійного. В дальшому зборами проводив проф. І. Замша, як голова секції.

Доповідь торкалася попереднього повідомлення про досягнення, що їх має Комісія Виконного Органу УН-Ради, покликана для відтворення автентичних текстів наших державних актів, і яка складається з колишніх членів Української Центральної Ради та науковців з обох наших наукових інституцій УВАН і НТШ.

Метою цих дослідів має бути видання наукової праці для обґрунтовання Самоозначення України неспірними рішеннями українських парламентів і Урядів та їх документація. З доповіді слухачі довідалися про те, що велика література про українську революцію, писана в різних часах, часто має поважні недоліки, які виключають її з джерельних матеріялів у науковому світі.

Комісія працює в Ню Йорку, користується допомогою численних експертів з галузі права, історії, політики, а крім того співпрацює з понад 100 кореспондентами, які живуть в ЗДА, Канаді, Німеччині, Франції, Швайцарії, Арґентині, Бразилії, Венесуелі і Туреччині, а які свого часу були учасниками чи свідками наших визвольних змагань.

Українські архівні установи і багато приватних осіб, які мають власні збірки документів, допомагають комісії, без огляду на їх політичні переконання. Це було подібно тому, що німці й большевики в часі 2-ої світової війни виявили жорстоке відношення до українських історичних документів, понищивши майже всі тодішні архіви, що дісталися під їх окупацію. Ми уже не маємо Бібліотеки Симона Петлюри в Парижі, двох архівів у Празі, (їх вивезено до Москви), збірок у Берліні і Варшаві. Знищені були архіви Уряду УНР у Варшаві, не говорячи про українські документи у Києві й архіви Української Центральної Ради.

Це спустошення наших документів окупантами ослабило наші політичні позиції. Але одночасно цей факт заохотив зберегти все те, що залишилось у приватних руках і уже зібрано чи збирається сучасними українськими науковими установами.

Найціннішим осередком української документації тепер є Українська Вільна Академія Наук в Ню Йорку, в якій зберігаються експонати неоціненої вартости, які можуть служити для українських дослідників, як і для чужих науковців.

Дуже важливим осередком є Бібліотека Симона Петлюри в Парижі, наново відновлена і систематично поповнювана европейськими українцями. В Америці є кілька музеїв — в Клівленді, Шикаґо, Бавнд Бруку, Торонті й інші, які під доглядом досвідчених фахівців стараються зберегти нашу старовину.

Нажаль, в публічних американських, французьких чи німецьких архівах майже нічого не можна знайти про українські автентичні видання конституційних актів. Тільки дещо є Відні й Парижі. Тому головні старання комісії йдуть на вишукання таких документів серед приватних осіб — українців, які з патріотичних мотивів їх зберігають.

Доповідач повідомив про майже закінчені досліди в справі устійнення автентичного тексту 4-го Універсалу, найважливішого державного акту України. Цей акт має 150 рядків і складається з 1261 слів і 218 знаків, або 1479 символів. Цей текст ніколи не був публікований у своїй автентичній формі і для громадянства та науки невідомий, виключаючи деяких збирачів, які можливо самі не знають про те, який цінний документ вони посідають.

Цей текст приготовляється до друку, як спеціяльне видання.

В зв'язку з 4-им Універсалом було перевірено й устійнено прізвища членів Малої Ради, які брали участь в засіданнях Української Центральної Ради 9-10-11 січня 1918 року, на яких той конституційний акт був вироблений, ухвалений і оголошений. Список цих членів також ніколи не був публікований.

Відомі громадянству тексти 4-го Універсалу з часописів, журналів чи історичних праць, нажаль, не були копіями автентичного його змісту, але переважно довільними переробками. Сюди входять вставки, випуски, переставки, зміни слів чи знаків. Напр. в П. Христюка є таких змін 172, у Д. Дорошенка 130 і І. Мазепи 126. Останні два автори користувалися працею Христюка, але деяких змін не прийняли і тому число їх у них є менше. Всі такі зміни доповідач докладно перевірив, списав і порівняв з автентичним текстом.

Також 3-ій Універсал, як і видання законів Української Національної Ради у Львові були публіковані з поважними змінами.

Українська Народня Республіка видала понад 500 законів на всіх своїх землях і вони дотепер ніким не були зібрані в одну цілість.

Досліди над членами українських парляментів, яких було аж 9, поминаючи Російські й Українські Установчі Збори, які не зібралися, доволі складні. Навіть імен членів Урядів ми тепер не знаємо докладно, не говорячи про адміністраторів, дипломатів і визначних військовиків. Все це входить до засягу дослідного пляну комісії, якої членом є доповідач. Зібрано уже коло три чверті матеріялу, але існують ще поважні прогалини, які вимагають свого виповнення.

По доповіді відбулась дискусія, в якій взяли участь Н. Осадча-Яната, Б. Мартос, В. Міяковський, І. Замша М. Галій та ін.

Н.

● Китайські комуністи твердять, що вони затопили два винищувачі підводних човнів з невеликої морської фльоти Вільного Китаю, недалеко острова Квімой. Китайські комуністи твердять, що той підводний човен був висланий на води суміжні з китайським суходолом в саботажних цілях.

БАВНД БРУК, Н. Дж.

ПРАЗНИК СВЯТОГО ВОЛОДИМИРА

В неділю 1-го серпня, в Українському селі в Бавнд Брук, відбулося урочисте святкування дня св. Князя Володимира. Катедра св. Володимира в Ню Йорку відсвяткувала це своє храмове Свято з надзвичайним успіхом.

Св. Літургію відправив о. Лев Весоловський, настоятель катедри, в сослуженні двох священиків та протодиякона Ольхового. Співав хор катедри під диригентурою проф. Завітневича.

Службу Божу відправлено в літній церковці. Після того священики, хор та чисельні парохіяни й гості перейшли до ставка, де на березі відправлено молебен та освячено воду. Там була арка із зелених гілок та квітів, а на столі ікона св. Володимира.

Після Служби Божої парохіяльний обід за столами, що були між деревами біля головного будинку. Понад 300 осіб брали участь в цьому святі. Для молоді влаштовано танці та інші розваги.

Під час обіду о. Борисенко з Бейону повідомив присутніх у гумористичному тоні про незвичайну подію, що мала статися. Він сказав, що з огляду на те, що не всім було дозволено прийняти участь в цім славнім святі, то парохіяни з Бейону вирішили прибути з повітря.

І дійсно — над селом з'явився літак й зробив коло досить високо, а трохи пізніше раптом у повітрі розкрився парашут жовтоблакитного кольору й під ним появилася людина. Того самого моменту на зеленій площі біля шляху якась людина розклала кольорові полотна й кинула неначе бомби, з яких повалив жовтий дим. Багато з присутніх кинулися туди.

Парашут швидко спускався і до землі стрибнув парашутист, як йому незнайомий чоловік допоміг звільнитися від своєї збруї... та взявся зараз укладати парашут та всі інші приладдя до лету.

Виявилося, що це був наш земляк Євген Ярошенко з Бейону.

Нас представив парашутистові о. Борисенко. П[illegible] Ярошенко розповів, що він належить до місцевої групи „аматорів" клюбу „скай дайверів". Він сам служив в летунстві ЗДА, належав до парашутної дивізії, яка тепер є у В'єтнамі. Він сам закінчив свою військову службу та побував на Філіппінах, Ґуамі та на Окінаві. Йому дуже подобається летунська служба, де він перейшов довгу та гарну підготову.

— Як високо ви почали падати? — був наш запит.

— Я залишив літак свого знайомого на висоті 8 400 стіп та свобідно падав аж до висоти 1 500 стіп, коли розкрився парашут. Решту ви всі бачили, — говорив з приємною усмішкою летун.

— При іншій нагоді з Бейону буде кілька таких летунів, — сказав таємничо о. Борисенко.

Тут був також син о. Борисенка, що служить в американській авіяції. Летуни і ті, що їх зустрічали пішли до столів і забрали із собою й американця приятеля п. Ярошенка.

На спині американця був намальований лис та цікавий напис, який говорив, що він належить до клюбу парашутистів, який має назву — „болотні лиси". На наше здивовання він пояснив, що в часи громадянської війни був звичай давати різні назви військовим частинам, і вони взяли одну з них, що була в Ню Джерзі в ті часи.

За дружньою бесідою час пройшов дуже швидко.

Парафія св. Володимира з Ню Йорку мала гарний празник, якому сприяла також погода, не було загаряче, але кілька капель дощу нагадали про хмари.

І. Саїт

ДВІ ПАНЩИНИ — ОДНА МЕТА

(Закінчення із стор. 2-ої)

ником, коли один і другий в свої періоди мають виключне право рішати про життя і долю наростаючих кадрів?

Зламати національного хребта, витворити почуття меншевартости супроти „старшого брата", виховати покору до окупаційних органів, знищити всі вартості за рахунок розбудови авторитету Кремля до висоти нового Олімпу, вбити індивідуальність, порив і наснагу одиниці, перетворити націю у змеханізовану отару, створити раба, модерного раба без думки, душі й ідеї — ось провідний плян від двоголового орла до кривавого прапору одного і незмінного Кремля.

Совєтська пропаґанда любить гратися статистичними цифрами та голосно говорити, на скільки то відсотків піднялась грамотність в Україні в порівнянні із дореволюційним періодом, скільки то шкіл, інститутів побудовано, скільки то випускається інженерів, агрономів, вчителів, механіків, фахівців індустрії та сільського господарства. Промовчується, одначе, інші висновки: в боротьбі за своє існування, а також в поході за опанування світу — кремлівська політика цілком логічно поклала натиск на продукцію фахових кадрів. Бо, коли в старих імперіях вистачало, щоб раб вмів поганяти воли — то в новітніх часах такий раб мусить вміти їздити трактором, інший раб такий трактор змонтувати, ще інший направити. Модерний раб мусить із книжки засвоїти вміння побільшити продукцію на фабриці і в полі, щоб забезпечити вимоги мільйонів окупаційного війська та бюрократичного апарату. Але яка ж різниця поміж кріпаком, що поганяє воли, та тим, що їздить трактором, коли в обох випадках він голодний, обдертий і загнузданий? Мабуть лише ця, що для грамотного кріпака рабство ще болючіше...

В коекзистенційних вітрах, що носяться по світі — питання новітньої панщини на Україні, панщини в духовому і фізичному розумінні — це тема знову до надуми. Черговий раз поставити наголос над первопричинами боротьби української людини — чи не моральна потреба? Черговий раз поставити виразний знак запиту до питання існування української „держави" у формі УССР — чи не політична конечність? Бо, крім суто політичних, державних, релігійних та інших причин — українська людина на своїх землях та еміґрації бореться також проти модерної панщини, бореться за підставові права людини, які знівечені окупаційною владою на Україні. Це ще одна причина, чому ми вибрали свободу: основні людські права. Хори в народних очіпках і незамінливі гопаки — це допустимі речі в певних формах і обмежених місцях. Але не ізза них ми вийшли у світ нести правду про Україну. Очіпки і рабам на Україні дозволяється носити. Десь лежить вимога вказати на те, чого позбавлена українська нація, десь вважається потреба наголошувати це і далі у довколишньому світі, чому ми стоїмо у боротьбі сьогодні так само, як півтори сотні років тому, тільки ще міцніше.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ

ВСЕ ПІД РУКОЮ

Колгосп „Більшовик", Красилів. району, Хмельницької области. Тваринницька ферма. Тут працюють юнаки і дівчата. Хто ними керує? Комсомольська організація, — каже кореспондент Б. Рогоза в „Молоді України" з 3 липня. — В організації є течка, де записані дані всіх молодих тваринників: їхня освіта, рік народження, партійність, а також соціялістичні зобов'язання, громадські доручення...

Тут видно все: як ферма працює, кого з молоді у комсомол прийняти, з ким поговорити, щоб далі вчився або „натиснув" на виконання зобов'язань.

ЗНОВУ МОСКОВСЬКА ПІСНЯ

Досі часопис „Молодь України" друкував на своїх сторінках російські пісні і ноти до них нібито на побажання своїх читачів. А 3 липня таку пісню надрукували вже самі, без подібної формалістики. Назва пісні „Первое признание" — слова Г. Регістана, а музика А. Зацепіна.

ТАРЗАН, ч. 5 480. Фіппс маршує до узбережжя.

Клайд Фіппс прямував до узберіжжя при допомозі тубільців.

А тимчасом тисячі миль від гарячих джунглів мав статися фантастичний випадок, який мав вплинути на долю Тарзана.